

PATVIRTINTA

Kretingos Marijos Tiškevičiūtės mokyklos
direktoriaus 2017 m. rugpjūčio 30 d.
įsakymu Nr. V1-24

KRETINGOS MARIJOS TIŠKEVIČIŪTĖS MOKYKLOS SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Kretingos Marijos Tiškevičiūtės mokyklos smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašas (toliau – Tvarkos aprašas) parengtas vadovaujantis Smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V-190 „Dėl Smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijų patvirtinimo“, Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu.

2. Tvarkos aprašo paskirtis – padėti mokykloje užtikrinti saugią, sveiką, užkertančią kelią smurto, prievartos apraiškoms aplinką, kuri yra psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai saugi.

3. Tvarkos aprašas nustato smurto ir patyčių stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymą Kretingos Marijos Tiškevičiūtės mokykloje.

4. Tvarkos aprašo tikslas – siekiant ugdyti pozityvų vaikų elgesį ir sukurti draugišką ir saugią atmosferą, nustatyti, kokie turi būti daromi veiksmai individualiu, grupės/klasės, mokyklos, šeimos lygmeniu.

5. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:

5.1. į smurtą ir patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl socialinės padėties, lyties, seksualinės orientacijos, negalės, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

5.2. kiekvienas bendruomenės narys: administracijos darbuotojas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas mokyklos darbuotojas, tėvas, mokinys pastebėjęs ar sužinojęs apie smurtą ar patyčias, turi reaguoti ir stabdyti;

5.3. veiksmų turi būti imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie smurtą ir patyčias amžiaus ir pareigų, bei nepriklausomai nuo smurtaujančių/besityčiojančiųjų ar patiriančių patyčias amžiaus ir pareigų;

5.4. kiekvienas mokyklos bendruomenės narys turi mokėti tinkamai reaguoti smurto ir patyčių situacijoje;

5.5. visi mokykloje priimti smurto ir patyčių prevencijos sprendimai turi būti vykdomi, o jų veiksmingumas aptariamas.

6. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

6.1. **Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos stebėseną** – smurto ir patyčių situacijos mokykloje stebėjimas, renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinio tolimesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

6.2. **Prevencija** – priemonės ir būdai, kuriais siekiama užkirsti kelią socialinės rizikos veiksniams atsirasti arba jų įtakai sumažinti, stiprinti apsauginius veiksnius. Prevencija yra nuolatinis, cikliškas (ne baigtinis) procesas, apimantis esamų arba potencialiai galimų problemų

identifikavimą, tinkamų priemonių joms spręsti parinkimą ir vykdymą, poveikio į(si)vertinimą ir tolesnių veiksmų planavimą.

6.3. **Intervencija** – mokyklos vadovo, pavaduotojų, pedagogų, švietimo pagalbos specialistų ir kitų mokyklos darbuotojų (toliau – mokyklos darbuotojai) esant reikalui įtraukiant vaikų tėvus (globėjus, rūpintojus) koordinuoti veiksmai, nukreipti į smurto ir patyčių stabdymą, taip pat – švietimo pagalbos priemonių visuma.

6.4. **Smurtas** – tai atviras ir sąmoningas fiziškai agresyvus elgesys kito žmogaus atžvilgiu.

6.5. **Patyčios** – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui ir yra stebimi kitų asmenų ar asmenų grupės.

6.6. Patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):

6.6.1. žodinės patyčios: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

6.6.2. fizinės patyčios: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

6.6.3. socialinės patyčios: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

6.6.4. elektroninės patyčios: skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas, siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.

6.7. Smurtą ir patyčias patiriantis vaikas – vaikas, prieš kurį smurtaujama ar iš kurio yra tyčiojama.

6.8. Patyčias patiriantis suaugęs – administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas mokyklos darbuotojas, iš kurio tyčiojama.

6.9. Skriaudėjas – vaikas ar suaugęs, inicijuojantis smurtą ir patyčias ir/ar prisidedantis prie jų.

6.10. Smurto ir patyčių stebėtojas – asmuo/mokinys ar asmenų/mokinių grupė, matantys ar žinantys apie smurtą ir patyčias.

II SKYRIUS

SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA MOKYKLOJE

7. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi mokyklos vadovas, Vaiko gerovės komisijos pirmininkas, Vaiko Gerovės komisijos nariai (toliau VGK), pedagogai, o jos vykdyme dalyvauja visi gimnazijos bendruomenės nariai.

8. Mokyklos vadovas yra atsakingas už tvarkos aprašo įgyvendinimą mokykloje, sveiką, saugią, užkertančią kelią bet kokioms smurto apraiškoms ir žalingiems įpročiams aplinką.

9. Saugios ir palankios vaikams/mokiniams aplinkos kūrimu rūpinasi mokyklos vadovas ir VGK.

10. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos įgyvendinimą koordinuoja mokyklos vadovas, VGK pirmininkas, psichologas, kurie kasmet:

10.1. du kartus per mokslo metus: sausio ir birželio mėnesiais analizuoja apibendrintus mokykloje fiksuotų pranešimų apie patyčias duomenis;

10.2. atlieka mokykloje fiksuotų pranešimų (1 priedas) apie patyčias analizę;

10.3. kasmet įvertina, kaip sekėsi įgyvendinti pasiūlytas plano priemones ir teikia naujus siūlymus (jei toks poreikis yra tikslingas) einamųjų kalendorinių metų veiklos planui;

10.4. teikia siūlymus mokyklos vadovui dėl smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo mokykloje, mokyklos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo smurto ir patyčių prevencijos ar intervencijos srityje ir kitais klausimais;

10.5. esant reikalui, teikia siūlymus mokyklos vadovui dėl mokyklos smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos tvarkos aprašo tobulinimo;

11. pedagogai kasmet išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie patyčias, informuoja VGK narius, koordinuojančius vykdymo tvarką, apie prevencijos, intervencijos taikomų priemonių rezultatus grupėje/klasėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su smurtu ir patyčiomis bei rengdami grupės/klasės vadovo veiklos planą numato ne mažiau 2 klasės valandėles per mokslo metus smurto ir patyčių tema.

III SKYRIUS PATYČIŲ INTERVENCIJA MOKYKLOJE

12. Visais įtariamų ir realių smurto ir patyčių atvejais kiekvienas mokyklos bendruomenės narys (administracijos atstovas, pedagogas ar švietimo pagalbos specialistas, kitas darbuotojas, mokinys, tėvai (globėjai, rūpintojai)) reaguodamas:

12.1. įsikiša įtarus ir/ar pastebėjus smurtą ar patyčias – nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus; esant elektroninėms patyčioms (jei turi galimybę) išsaugo įrodymus;

12.2. primena bendruomenės nariui, kuris tyčiojasi, mokyklos nuostatas, mokinio elgesio taisykles ar vidaus darbo tvarkos taisykles;

12.3. jei vaikui/mokiniui reikia pagalbos, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis: tėvus (globėjus, rūpintojus), mokyklos darbuotojus ar institucijas (pvz., policija, greitoji pagalba);

12.4. informuoja grupės/klasės vadovą apie įtariamas ir/ar įvykusias patyčias ar smurto atvejį; elektroninių patyčių atveju pateikia išsaugotus įrodymus (jei turi);

12.5. jei informuoja tiesiogiai mokyklos vadovą, VGK pirmininką ar psichologą apie įtariamas ir/ar įvykusias patyčias (ar elektronines patyčias)/smurto atvejį, kartu pateikia užpildytą pranešimo apie patyčias formą (1 priedas).

13. Grupės/klasės vadovas gavęs informaciją apie įtariamas ir/ar įvykusias patyčias ar smurto atvejį:

13.1. išsiaiškina situaciją, nustato, ar tai smurto/patyčių atvejis;

13.2. organizuoja individualius pokalbius su smurto/patyčių dalyviais, informuoja tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia juos dalyvauti pokalbiuose;

13.3. užpildo pranešimo apie patyčias formą (1 priedas), ją perduoda mokyklos vadovui, Vaiko gerovės komisijos pirmininkui ar psichologui;

13.4. toliau stebi situaciją, bendradarbiauja su mokyklos vadovu, VGK pirmininku, psichologu ir informuoja apie pokyčius.

14. užpildytą formą priėmęs asmuo (mokyklos vadovas, VGK pirmininkas ar psichologas) formą registruoja Patyčių registracijos žurnale (žurnalas laikomas mokyklos vadovo kabinete); esant sudėtingesnei situacijai, inicijuoja mokyklos VGK susirinkimą.

15. Mokyklos vadovas VGK susirinkime įvertinęs turimą informaciją:

15.1 numato veiksmų planą (gali būti individualūs pokalbiai su skriaudėju, skriaudžiamuoju, stebėtojais, jų tėvais, klase, kt. priemonės), supažindina su jo nevykdymo pasekmėmis skriaudėją ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus); esant poreikiui koreguoja veiksmų planą;

15.2. informuoja mokyklos direktorių apie esamą situaciją;

15.3. vykdo plane numatytas veiklas, stebi, analizuoja, organizuoja pakartotinius Vaiko gerovės komisijos susirinkimus situacijos įvertinimui.

15.4. supažindina su veiksmų plano nevykdymo pasekmėmis skriaudėją ir jo tėvus (globėjus);

15.5. paskiria komisijos narį, kuris atsakingas už veiksmų plano įgyvendinimo kontrolę bei informuoja komisiją apie priemonių įgyvendinimą, ir jeigu reikia, gali teikti iš naujo svarstyti problemos sprendimą;

15.6. jeigu reikia, Mokyklos vadovas taiko drausmines priemones skriaudikams, ar jų teisėtiems atstovams arba dėl šių priemonių taikymo, raštu, gali kreiptis į kitas institucijas, turinčias teisę, taikyti drausmines priemones;

15.7. atlieka kitus, Mokyklos Vaiko gerovės komisijos narių nuomone, būtinus, veiksmus.

16. Vaikui/mokiniui pasityčiojus iš administracijos atstovo, pedagogo, švietimo pagalbos specialisto ar kito darbuotojo, asmuo pastebėjęs ir/ar įtaręs patyčias turi informuoti mokyklos direktorių.

17. Administracijos atstovui, pedagogui, švietimo pagalbos specialistui ar kitam mokyklos darbuotojui pasityčiojus iš mokinio, asmuo pastebėjęs ir/ar įtaręs patyčias turi informuoti mokyklos vadovą ar VGK pirmininką.

18. Kitiems smurto/patyčių dalyviams pagal individualius poreikius mokykloje teikiama švietimo pagalbos specialistų ar pedagogų pagalba.

IV SKYRIUS

BENDRADARBIAVIMAS SU KITOMIS INSTITUCIJOMIS

19. Mokyklos vadovas, sprenddamas patyčių ir smurto atvejus mokykloje, bendradarbiauja su įvairiomis organizacijomis bei institucijomis:

20. Kretingos rajono Švietimo centro Pedagoginės psichologinės pagalbos skyriumi (skyriaus specialistai gali pravesti papildomus mokymus pedagogams, kaip reikėtų dirbti smurto atveju mokykloje).

21. Policijos komisariatu (policijos pareigūnai reguliariai vykdo įvairias prevencines programas).

22. Kretingos rajono savivaldybės administracijos Vaiko teisių apsaugos skyriumi (toliau VTAS) turi daugiau juridinių įgaliojimų darbui su socialinės rizikos šeimomis; mokykla gali įtraukti VTAS specialistus į prevencinę veiklą).

23. Nevyriausybinėmis organizacijomis (pvz.: „Kretingos Viltis“ ir kt).

24. Psichikos sveikatos centru (bendradarbiaudama su PSC mokykla gali gauti konsultacijas pedagogams, mokomuosius užsiėmimus vaikams/mokiniam).

V SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

25. Visi dokumentai, esantys vaiko asmens byloje, ir duomenys, susiję su vaiku ir jo asmeniniu gyvenimu yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti vaiko teises ir teisėtus interesus.

26. Šio aprašo įgyvendinimas yra susijęs su Kretingos Marijos Tiškevičiūtės mokyklos Vidaus darbo taisyklėmis, Mokinių elgesio taisyklėmis, Poveikio priemonių taikymo taisyklėmis, Mokyklos ugdymo planu ir kitais dokumentais.

27. Vykdamas smurto ir patyčių prevenciją grupių/klasių pedagogai kiekvienus mokslo metus planuoja ir įgyvendina ilgalaikes tikslines patyčių prevencijos programas (kiekvienas mokinys dalyvauja nuoseklioje ir ilgalaikėje prevencinėje programoje „Antras žingsnis“ arba „Obuolio draugai“).

28. Patyčių ar smurto atveju, informaciją viešiesiems ryšiams teikia Mokyklos vadovas arba raštu įgaliotas jo asmuo, nepažeisdamas Lietuvos Respublikos teisės aktų.